



D'«EL MEU DIARI DE LA GUERRA»

LES NITS EN CAMPANYA I L'AMABLE RECORD

*Al benvolgut Pare Castrenç de Vergara,
En Josep M.^a Vives.*

.....
Quantes hores veiem passar desaperebudes, reclusos sempre en una mateixa monotonia profunda que ens imposa la vida en l'alta muntanya! Ço que abans ens era gosat d'amar, aquell anhel que ens feia abandonar la ciutat remorosa per a amarar-nos de llum i d'infinit a dalt dels cims, on l'esperit i l'home esdevenien grans, suara que els hem vist desfilat a mils per les muntanyes gegantines, que xic ens ha semblat l'home al costat d'elles! I és que potser aquella grandesa en què es trobava l'home sol de l'lsen, ara que caminava pels camins de la mort inconscientment esdevenia morta espiritualment, ço que fa que la vida passi desaperebuda.

Però, no obstant, aquelles hores que ens són imposades com un treball quotidià sota el vel de la nit que cobreix la trista realitat que vivim, és quan l'home renaix novament de la seva monotonia, vigilant l'infinit en la solitud dels estels i el firmament.

Jo he trobat en aquestes hores una dolça espiritualitat, i sense allunyar-me del meu deure he divagat per altres viaransys de l'esperit i m'he sentit amarat de l'amable record. Suara em feia la mateixa confessió el meu company galleg:

—*Eu non encontro horas mais dulces q' has d'ha noyte n'ha parapeto, cando a ho meu pensamento acude ho recuerdo d'ha miña terra e d'hos meus pays.*

Quantes vegades ha vingut el record de la llar i de la terra enyorada en nits assenyalades: aquella nit nadalenca, per exemple; aquell aniversari de la mort d'un ésser amat; el record de l'amiga absent, amarats tots d'una profunda dolcesa i benvolença.

.....
Aquesta nit no és a fora al *parapetto* on vé l'amable record a nostra ment, sinó que és dins la tenda mateixa, entre un grup de soldats amics, que defugen la seva monotonia mostrant en íntima amistat els retrats. O, la meravella del retrat! Per què no dir que tots hi havem pres part en aquesta escena íntima i casolana? Si haguéssiu contemplat els ulls de cada u en mostrar les imatges volgudes, hi haurieu vist brillar una llàgrima com una gota de rosada reflectint la lluïssor d'un estel. A tots copenia la matei-

xa emoció del record. El que no ha ensenyat el de la mare, el de l'amiga o els dels germans, ha mostrat el de la muller i un bell infant en el redós de la llar.

Però dins el grup n'hi havia un que no me n'ha ensenyat cap de retrat, i al demanar-li que ho fés si en tenia, en el seu gest afirmatiu de que no en portava cap s'hi ha revelat una tristor amarga, que no ha pogut dissimular, ço que ens ha fet pensar en ell que potser davant de tots hauria volgut imitar el gest d'aquell home, que ens parla Xenius en «La Ben-Plantada», el qual, no havent-se pogut penjar mai en el medalló del rellotge el retrat d'una amada, s'accontentà en posar-s'hi el d'una artista de Cafè-Concert. Pobre amic! Ell s'ha trobat desolat davant dels altres sense haver pogut amanyagar ni amb els ulls el retrat d'un parent. Semblava l'infant que, no tenint joguines, s'accontenta en mirar les dels altres infants.

Jo recordo d'una noia, germana d'un amic que un dia em portava a casa seva, que no sé com s'esdevingué que en la tímida conversa del primer dia que ens veiem vingué a ensenyar-me els retrats de la família. Aquesta escena d'avui m'ha fet recordar la gentilesa de la germana de l'amic que tenia tanta cura i interès d'ensenyar-me els retrats com l'Elvira dels versos d'En Josep M.^a de Segarra en la *Visita nocturna*:

«... Elvira que amb son gest prest em desarma,
farà que estem per un moment callats;
després, se n'anirà, i vindrà a ensenyar-me
aquell llibre on hi dormen els retrats.
Allí veurem la cara violenta
de l'avi seu i del seu pare mort,
i aquell retrat estrany d'una parenta
que té una mà petita sobre el cor...»

.....
I avui, aquí on és tant lluny el record amable, sota la tenda de campanya i mentre hem vist desfilat davant dels nostres ulls tots aquests retrats, hem llançat una mirada de goig per aquells coneguts i una altra de respecte per aquells estranys, copenos d'una vertiginosa dolçor...

J. M.^a PROUS I VILA

Esponja Alta-Gener, 1922. (Melilla)